

P R O G R A M
W Y C H O W A W C Z Y
GIMNAZJUM NR 23
W BYDGOSZCZY

Szkoła drogą do sukcesu

Program uchwalony przez Radę Rodziców.

W porozumieniu z Radą Pedagogiczną przyjęty do realizacji w roku szkolnym 2012/2013.

Spis treści

Spis treści	1
Podstawa prawna	2
Wstęp	3
Wzorzec absolwenta	4
Ceremoniał szkoły	6
Programy wychowawcze organizacji szkolnych	7
Zadania w zakresie pracy wychowawczej realizowane przez nauczycieli przedmiotów	10
Plan pracy wychowawczej klas pierwszych	21
Plan pracy wychowawczej klas drugich	22
Plan pracy wychowawczej klas trzecich	23
Współpraca z rodzicami	24
Ewaluacja programu	25
Pomoce dydaktyczne do wykorzystania na godzinach do dyspozycji wychowawcy dostępne w bibliotece szkolnej.....	27
Zestawienie bibliograficzne materiałów pomocniczych do wykorzystania na godzinach do dyspozycji wychowawcy dostępne w bibliotece szkolnej.....	29
Postanowienia końcowe	30

Podstawa prawna

Podstawy prawne szkolnego programu wychowawczego zawarte są w następujących aktach prawnych i dokumentach:

- 1) Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997r. (art. 48, 53, 54, 70, 72)
- 2) Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- 3) Konwencja Praw Dziecka
- 4) Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 ze zmianami)
- 5) Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 r. (tekst jednolity w Dz. U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 ze zmianami)
- 6) Rozporządzenia MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
- 7) Statut Gimnazjum nr 23

Wstęp

Program wychowawczy szkoły jest dokumentem, który określa działalność edukacyjną placówki w zakresie wychowania, realizowaną przez wszystkich zaangażowanych w pracę wychowawczą szkoły i dlatego tworzenie programu wychowawczego poprzedzone było wieloma dyskusjami w gronie pedagogicznym, rozmowami z rodzicami i uczniami. Wychowanie w szkole nie jest sprawą odrębną ani też dodatkową, stanowi integralną część działalności każdego nauczyciela.

Program wychowawczy to zaplanowana praca nad formowaniem osobowości młodego człowieka, to stymulowanie jego rozwoju emocjonalnego i społecznego, rozumianego jako współpraca i współistnienie w grupie społecznej, w taki sposób, który umożliwia rozwój i realizację własnych potrzeb.

Podstawowym i naturalnym środowiskiem społecznym dziecka jest rodzina. To rodzice powinni zapewnić swojemu dziecku poczucie bezpieczeństwa, miłości, troski oraz równowagi emocjonalnej. Również w rodzinie dziecko poznaje, czym są patriotyzm, dobro, sprawiedliwość i zaufanie do drugiego człowieka, a także uczy się poszanowania godności, tolerancji oraz szacunku dla siebie i innych. Rodzice wprowadzają dziecko w życie społeczne, w świat kultury, wartości moralnych.

Pierwotne i największe prawa do wychowania swoich dzieci posiadają rodzice, więc kierunek działalności wychowawczej w naszej szkole nie może być sprzeczny z wolą i przekonaniem rodziców, w związku z tym nauczyciele wspierają rodziców w dziele wychowania, tym samym nie ponoszą całkowitej odpowiedzialności za to dzieło.

*Kiedy dziecko się śmieje, śmieje się cały świat.
Janusz Korczak*

Wzorzec absolwenta

Absolwent Gimnazjum nr 23:

- a) służy idei demokracji, m.in. doceniając wartości systemu parlamentarnego (tj. sprawiedliwość społeczną, pluralizm), a także podejmuje działania na rzecz ich umacniania,
- b) swój patriotyzm wyraża przywiązaniem do tradycji, kultury i symboli narodowych, a także dbałością o piękno i czystość języka ojczystego,
- c) dostrzega sprawy własnego środowiska i inicjuje działania na rzecz rozwiązywania jego problemów,
- d) potrafi funkcjonować w zespole, respektując prawa człowieka, co wyraża się m.in. tym, iż jest: empatyczny, tolerancyjny, kreatywny, kulturalny, uprzejmy, jak również tym, że dostrzega problemy swoje i innych, i w razie potrzeby służy adekwatną pomocą lub prosi o nią,
- e) umie w konstruktywny sposób spędzać czas wolny, m.in. rozwijając różnorodne zainteresowania i pasje,
- f) w nauce dostrzega szanse życiowe i możliwość osiągnięcia sukcesów, jest przedsiębiorczy,
- g) potrafi świadomie wyszukiwać, selekcjonować i wykorzystywać informacje, korzystając z zasobów biblioteki i technologii informacyjnej,
- h) świadomie dokonuje różnego rodzaju wyborów życiowych,
- i) ceni własne życie i zdrowie, dbając o nie, co objawia, uprawiając sport, unikając nałogów i szkodliwych nawyków czy racjonalnie się odżywiając,
- j) jest wrażliwy na piękno przyrody, dlatego działa na rzecz ochrony środowiska, doceniając jednocześnie znaczenie nauki dla rozwoju cywilizacji,
- k) jest odpowiedzialny i odważny, co wyraża się tym, iż ceni prawdę, uczciwość i wytrwałość w dążeniu do celu,
- l) ceni i szanuje pracę, a powierzone obowiązki wykonuje sumiennie i odpowiedzialnie, potrafiąc jednocześnie konstruktywnie ocenić efekty własnych wysiłków,
- m) potrafi radzić sobie z codziennymi problemami i sytuacjami ekstremalnymi występującymi w domu i szkole,

- n) wchodzi w dorosłe życie przygotowany do zapewnienia bezpieczeństwa sobie i innym, a także gotowy do pełnienia różnych ról społecznych i kształcenia się przez całe życie.

Ceremoniał szkoły

1. Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego
2. Wybór Samorządu Uczniowskiego
3. Ślubowanie klas pierwszych
4. Dzień Edukacji Narodowej
5. Narodowe Święto Niepodległości
6. Dzień Talentów
7. Dzień Patrona
8. Drzwi otwarte szkoły
9. Międzynarodowy Dzień Ziemi
10. Święto Konstytucji 3 maja
11. Pożegnanie absolwentów
12. Uroczyste zakończenie roku szkolnego
13. Inne:
  - 1) wieczorki poetyckie,
  - 2) konkursy przedmiotowe, plastyczne, muzyczne, recytatorskie,
  - 3) wycieczki szkolne do teatru, muzeum, kina i turystyczne,
  - 4) współpraca z wyższymi uczelniami,
  - 5) imprezy szkolne i środowiskowe.

Programy wychowawcze organizacji szkolnych

Zajęcia pozalekcyjne umożliwiają aktywny kontakt z nauką, kulturą i sportem. Głównym celem zajęć jest rozwijanie zainteresowań uczniów.

Ta forma pracy stwarza możliwość wartościowego spędzania wolnego czasu oraz sprzyja integracji uczniów z różnych klas.

Organizacja	Działania	Sposób realizacji
Samorząd Uczniowski	Wybory do SU, zaprzysiężenie SU	Kampania wyborcza kandydatów, wybory, praca w komisji wyborczej, apele, składanie uroczystej przysięgi.
	Konkurs LIDER SZKOŁY	Apele, konkursy międzyklasowe.
	Organizacja i współorganizacja imprez szkolnych	Dyskoteki szkolne, akcje charytatywne, apele podsumowujące półrocze, kiermasz książek, loterie.
Zespół Ratownictwa Medycznego	Profilaktyka i promocja zdrowia wspólnie z Maltańską Służbą Medyczną	Pogadanki, ćwiczenia, prezentacje zasad udzielania pierwszej pomocy, propagowanie zapobiegania wypadkom.
	Dzień Ratownictwa i Bezpieczeństwa	Konkurs udzielania pierwszej pomocy, prezentacja zasad postępowania w sytuacjach zagrożeń miejscowych.
Wolontariat	Zaangażowanie młodzieży na rzecz wspierania potrzebujących	<ul style="list-style-type: none"> a) udział i organizacja akcji charytatywnych, b) przeprowadzanie przedświątecznych zbiórek żywności oraz kwest, c) udział w działaniach wolontariatu miejskiego, d) troska o groby zapomniane, e) udział w obchodach Międzynarodowego Dnia Wolontariatu, f) organizacja Loterii Mikołajkowej, g) wspomaganie pracy opiekuńczej Przedszkola Muminki oraz Przedszkola Sióstr Elżbietanek, h) wykonywanie kartek świątecznych dla chorych

		<p>i starszych mieszkańców osiedla,</p> <ul style="list-style-type: none"> i) odwiedziny osób starszych, samotnych - Dzień Babci i Dziadka, j) udział w obchodach Światowego Dnia Chorych, k) udział w Festynie Ekologicznym, l) promocja wolontariatu podczas konkursu samorządowego Ośmiu Wspaniałych, m) współpraca z instytucjami, fundacjami i organizacjami działającymi w dziedzinie pomocy potrzebującym, n) udział w akcjach Caritas – „Z uśmiechem do szkoły”, „Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom”.
Dziennikarstwo	Wydawanie gazetki „Merkuriusz Gimnazjalny”	Redagowanie gazetki szkolnej, współpraca z lokalnymi mediami.
Kabaret „Ale jaja”	Przedstawienia kabaretu	<ul style="list-style-type: none"> a) przygotowanie przedstawień kabaretowych (w tym przedstawienia ekologicznego), b) występy dla uczniów i nauczycieli, c) udział w Festiwalu Artystycznym Gimnazjów Województwa Kujawsko Pomorskiego „GIM –ART”, d) zorganizowanie spotkania kabareciarzy zespołu „Ale jaja”, e) udział w Konfrontacjach Teatralnych „Pałacyk” (Pałac Młodzieży), f) udział w Międzyszkolnym Konkursie zatytułowanym Przystanek Teatralny , g) występ dla matek na spotkaniu „Dla Ciebie, Mamo”, h) udział w Konkursie na Małą Formę Sceniczną o tematyce ekologicznej pt. „Przyroda na wagę złota” (Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska – Czysta Bydgoszcz), i) udział w Festynie Ekologicznym (Rada Osiedla

		Górzyskowo), j) udział w Regionalnym Przeglądzie Piosenek i Teatrzyków o tematyce ekologicznej (Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Bydgoszczy).
Aktyw biblioteczny	Propagowanie czytelnictwa	<ul style="list-style-type: none"> a) cykliczne redagowanie wystawki „Polecamy”, b) zorganizowanie obchodów Międzynarodowego Dnia Bibliotek Szkolnych, c) prezentacja działalności biblioteki w gablotach informacyjnych, d) cykliczne prezentowanie stanu czytelnictwa uczniom i wychowawcom klas z wręczaniem symbolicznych nagród (propagowanie wzorowego czytelnictwa oraz terminowego zwrotu książek), e) prowadzenie konkursu czytelniczego, f) zorganizowanie spotkania wigilijnego dla aktywu bibliotecznego, g) przeprowadzenie akcji „Walentynka dla Ciebie” (w celu pozyskania funduszy na książki), h) udział w obchodach Ogólnopolskiego Święta Uwalnianych Książek (bookcrossing) połączony z udziałem w konkursie „Literackie fantazje”.
Szkolny zespół wokalny	Zaangażowanie uczniów w życie artystyczne szkoły poprzez oprawę muzyczną uroczystości szkolnych	Oprawa muzyczna i wokalna uroczystości szkolnych.

Zadania w zakresie pracy wychowawczej realizowane przez nauczycieli przedmiotów

Powinności i treści wychowawcze realizowane są na wszystkich zajęciach edukacyjnych. Głównym wyznacznikiem podejmowanych działań wychowawczych są postawy zawarte w podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Przedmiot	Temat	Szczegółowe cele wychowawcze
język polski	<p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak media wpływają na nasze decyzje i postawy? 2) Książka czy film, teatr czy kino, czyli jak stać się świadomym odbiorcą kultury? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) "Kamienie na szaniec " opowieścią o Szarych Szeregach. 2) Moi rodzice - czy ich szanuję? Konflikt pokoleń – mit czy rzeczywistość? List do rodziców/siebie dorosłego. <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak siebie zareklamować? List motywacyjny i CV . 	<ol style="list-style-type: none"> a) kształtowanie postawy szacunku dla własnego języka ojczystego wyrażonej w dbałości o poprawność różnego rodzaju wypowiedzi, b) dążenie do postawy eliminowania wulgaryzmów z języka ucznia, c) wdrażanie do uczestnictwa w kulturze; motywowanie do poznawania różnorodnych tekstów kultury (w tym regionalnej), będących nośnikami pożądaných wartości, d) kształtowanie odpowiedzialności za swoje czyny, budowanie właściwych relacji z rówieśnikami i z rodziną. e) budowanie świadomości własnych umiejętności i mocnych stron, próba określenia swoich dążeń w dorosłym życiu, f) uczenie dokonywania wyborów moralnych w oparciu o literaturę,

	2) Jak dyskutować?	g) kształtowanie postawy patriotycznej i pokazywanie wpływu wielkich Polaków na dzieje narodu.
historia, wiedza o społeczeństwie	<p><u>historia</u></p> <p>KLASA I</p> <p>1) Źródła historyczne skarbnicą wiedzy o przeszłości. 2) Bydgoszcz - moja mała ojczyzna.</p> <p>KLASA II</p> <p>1) Szlakiem pamięci narodowej. 2) Komu są potrzebne muzea i pomniki?</p> <p>KLASA III</p> <p>1) Konstytucja 3 maja symbolem dążeń do suwerenności Polski. 2) Drogi Polaków do niepodległości.</p> <p><u>wiedza o społeczeństwie</u></p> <p>KLASA II</p> <p>1) Ja, czyli kto?- elementy budujące tożsamość. 2) Normy i zasady a ich przestrzeganie.</p>	<p>a) zapoznanie z symbolami narodowymi, religijnymi i państwowymi; wyjaśnienie ich znaczenia oraz kształtowanie postawy szacunku wobec innych,</p> <p>b) rozbudzanie zainteresowań przeszłością własną, swojej rodziny i narodu oraz korzeniami i rozwojem rodzimej kultury,</p> <p>c) motywowanie do poszukiwania i gromadzenia pamiątek historycznych,</p> <p>d) budzenie szacunku dla wielopokoleniowych wysiłków Polaków, kształtowanie postawy patriotycznej, uświadomienie sobie wartości suwerennego państwa,</p> <p>e) kształtowanie umiejętności dostrzegania związków między historią ojczystą a powszechną,</p> <p>f) wprowadzanie uczniów w świat wartości ogólnoludzkich, sprzyjających wychowaniu prawego i aktywnego człowieka, świadomego swoich poglądów i obowiązków obywatela,</p> <p>g) rozwijanie poczucia przynależności i więzi ze wspólnotą: rodzinną, szkolną, lokalną i regionalną,</p> <p>h) rozwijanie umiejętności służących przyszłej działalności zawodowej i społecznej,</p>

	<p>KLASA III</p> <p>1) Mój udział w życiu społecznym - w jaki sposób mogę decydować o sprawach społecznych, czy ode mnie coś zależy?</p> <p>2) Od patriotyzmu do szowinizmu.</p>	<p>i) budzenie świadomości związku z miastem przez badanie jego przeszłości, poznawanie ciekawych miejsc, odkrywanie tajemnic.</p>
<p>plastyka, muzyka</p>	<p><u>plastyka</u></p> <p>KLASA I</p> <p>1) Bezpieczeństwo nad wodą.</p> <p>2) Żyj, nie ulegaj, walcz.</p> <p><u>muzyka</u></p> <p>KLASA I</p> <p>1) F. Chopin - twórca nam najbliższy.</p> <p>2) Muzyka łagodzi obyczaje.</p> <p>KLASA II i III</p> <p>1) Znaczenie pieśni żołnierskich i patriotycznych.</p> <p>2) Śpiewanie o problemach jedną z dróg ich rozwiązywania („Tolerancja” S. Sojki).</p>	<p>a) przygotowanie do uczestnictwa w kulturze,</p> <p>b) budzenie szacunku dla dorobku kulturalnego własnego narodu i całej ludzkości,</p> <p>c) kształtowanie świadomego odbioru sztuki,</p> <p>d) uświadomienie wielorakich funkcji sztuki w życiu jednostki i społeczeństwa,</p> <p>e) kształtowanie nawyków włączania sztuki we własne życie, otwartości i tolerancji na różnorodność postaw twórczych,</p> <p>f) uwrażliwienie na piękno sztuki.</p>

języki obce	<p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ja i moja rodzina. 2) Czym jest praca dla człowieka? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Żywnienie – ważny element mojego życia. 2) Halloween, walentynki ...- zbędne czy potrzebne w polskiej tradycji? <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jestem świadomym odbiorcą kultury. 2) Nauka i technika - wynalazcy i ich odkrycia. 	<ol style="list-style-type: none"> a) budzenie zainteresowania kulturą innych krajów, b) kształtowanie pozytywnej postawy wobec innych kultur, cywilizacji, obyczajów i poglądów, c) poszukiwanie autorytetów, d) motywowanie do nauki języków obcych w celu poszerzenia zasięgu porozumiewania się i poruszania we współczesnym świecie oraz ułatwiania współpracy międzynarodowej, e) kształtowanie gotowości do rozwiązywania problemów.
matematyka	<p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak zachowywać właściwe proporcje? 2) Promocja – jak nie dać się oszukać? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Uczciwość w opracowywaniu danych statystycznych. 2) Rola wzorów w naszym życiu. 	<ol style="list-style-type: none"> a) przyzwyczajanie uczniów do wysiłku myślowego, pracowitości, dokładności i systematyczności oraz tworzenia warunków prawidłowej organizacji pracy, b) wyrabianie nawyków uczciwej konkurencji i zasad pracy w grupie, c) kształtowanie umiejętności dokonywania wyboru i ponoszenie odpowiedzialności za swoje decyzje, d) kształtowanie kreatywności w proponowaniu rozwiązań oraz podczas tworzenia własnych zadań, e) kształtowanie postawy szacunku wobec

	<p>KLASA III</p> <p>1) Pobudź swoją wyobraźnię – bryły obrotowe. 2) Wielcy matematycy i ich pasje.</p>	<p>ludzi oddanych matematyce, rozwijanie pasji - zainteresowania procesem tworzenia elementów matematyki, f) budowanie poczucia bezpieczeństwa wynikającego ze znajomości obliczania podatków, g) kształtowanie uczciwości wynikającej ze zrozumienia sensu istnienia podatków, h) budowanie zaufania do siebie i swoich możliwości.</p>
<p>geografia, chemia, fizyka, biologia</p>	<p><u>geografia</u></p> <p>KLASA I</p> <p>1) Jak bezpiecznie i zdrowo spędzać czas na słońcu? 2) Jak bezpiecznie i rozsądnie podróżować?</p> <p>KLASA II</p> <p>1) „Kobieta na krańcu świata” – równouprawnienie w teorii i praktyce. 2) Jacy są sąsiedzi Polski? - współpraca gwarantem rozwoju i bezpieczeństwa narodów.</p> <p>KLASA III</p> <p>1) Piękna jest nasza ojczyzna - atrakcje turystyczne Polski. 2) Przyczyny i skutki zanieczyszczeń</p>	<p>a) rozumienie potrzeby sortowania śmieci i wykorzystania surowców wtórnych, b) uświadomienie faktu, iż człowiek jest elementem przyrody, c) rozwijanie wrażliwości na piękno naszego regionu, rozwijanie poczucia patriotyzmu lokalnego, d) rozwijanie wrażliwości na piękno i walory krajobrazu, e) uświadomienie znaczenia odpowiednich warunków pracy dla zdrowia człowieka (światło, hałas itp.), f) uświadomienie potrzeby oszczędzania energii elektrycznej, g) docenianie znaczenia utrzymywania higieny osobistej i uprawiania sportu, h) wyrabianie przekonania o szkodliwości palenia tytoniu i picia alkoholu oraz stosowania innych używek, i) kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia dla innych. j) kształtowanie postawy patriotyzmu</p>

	<p>środowiska przyrodniczego.</p> <p><u>Chemia</u></p> <p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak pracuje chemik? 2) Dlaczego boimy się promieniotwórczości? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Czy powietrze, którym oddychamy, jest czyste? 2) Czy można żyć bez wody? <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Dlaczego zimą jemy więcej tłuszczów? 2) Jak działają niektóre substancje na organizm człowieka? <p><u>fizyka</u></p> <p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wielkie przygody małej kropelki wody - znaczenie wody dla życia na Ziemi. 2) Zmiany ciśnienia i ich wpływ na zdrowie człowieka. <p>KLASA II</p>	<p>i poszanowania własnej ojczyzny.</p> <ol style="list-style-type: none"> k) kształtowanie dbałości o środowisko i odpowiedzialności za nie, l) poznanie sposobów ochrony środowiska przyrodniczego, w którym żyjemy, m) kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje zdrowie i środowisko.
--	--	---

	<p>1) Wytwarzanie energii i jej wpływ na środowisko.</p> <p>2) Wpływ efektu cieplarnianego na środowisko naturalne.</p> <p>KLASA III</p> <p>1) Jak zapobiegać szkodliwemu wpływowi hałasu na organizm?</p> <p>2) Wpływ promieniowania elektromagnetycznego na organizmy żywe.</p> <p><u>biologia</u></p> <p>KLASA I</p> <p>1) Choroby XXI w. - jak ich unikać?</p> <p>2) Pasożyty - jak się przed nimi uchronić?</p> <p>KLASA II</p> <p>1) Jak się odżywiać, by nie chorować?</p> <p>2) Jak uchronić się przed uzależnieniami od papierosów, alkoholu i narkotyków?</p> <p>KLASA III</p> <p>1) Co to znaczy człowiek ekologiczny?</p> <p>2) Jaki jest wpływ aktywności człowieka na zmiany w środowisku?</p>	
--	---	--

<p>zajęcia artystyczne i techniczne, informatyka</p>	<p><u>informatyka</u></p> <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Legalne oprogramowanie a problem piractwa komputerowego. 2) Netykieta, czyli jak przyzwoicie zachować się w sieci? <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Co to jest cyberprzemoc i jak na nią reagować? 2) Internet - dobro czy zagrożenie? <p><u>zajęcia artystyczne i techniczne</u></p> <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bezpieczna droga do szkoły. 2) Zasady aktywnego i zdrowego stylu życia. <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) „O gustach się nie dyskutuje...” 2) Różne oblicza piękna. 	<ol style="list-style-type: none"> a) kształtowanie poglądów i postaw wyznaczonych przez etyczne i zgodne z prawem zachowania w świecie informatycznym, b) wyrabianie nawyku przestrzegania i poszanowania własności intelektualnej innych i poszanowania prawa, c) uczenie zasad przyzwoitego zachowania się w Internecie, d) uświadomienie różnych przejawów przestępczości komputerowej oraz konieczności i sposobów reagowania, e) uczenie umiejętnego współdziałania w grupie, f) wzbogacanie możliwości intelektualnego i duchowego rozwoju ucznia, rozwijania zainteresowań, prezentowania własnych poglądów oraz osobistej ekspresji w oparciu o współczesne techniki informatyczne, g) wyrobienie nawyku i wpojenie zasad dbania o bezpieczeństwo w drodze do szkoły i ze szkoły.
--	--	---

<p>wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa,</p>	<p><u>wychowanie fizyczne</u></p> <p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Dlaczego warto dbać o zdrowie? 2) Jak wypoczywać, aby nie być jeszcze bardziej zmęczonym? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kultura kibicowania - uczeń jako kibic. 2) Kultura sędziowania - uczeń jako sędzia. <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak aktywność fizyczna wpływa na nasze zdrowie? 2) „Mierz siły na zamiary” – samoświadomość a rozwój fizyczny. <p><u>edukacja dla bezpieczeństwa</u></p> <p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak udzielić pierwszej pomocy w zagrożeniu życia lub zdrowia ? 2) Jak zachować się po ogłoszeniu alarmu w szkole ? 	<ol style="list-style-type: none"> a) kształtowanie poczucia odpowiedzialności za życie i zdrowie własne oraz drugiego człowieka, m.in. poprzez wskazanie sposobów radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych, b) kształtowanie poczucia odpowiedzialności poprzez powierzanie różnorodnych funkcji i egzekwowanie przestrzegania zasad BHP, c) kształtowanie zdrowego trybu życia, d) uczenie tolerancji wobec siebie i innych, e) kształtowanie postawy poszanowania przyrządów i przyborów do ćwiczeń, f) kształtowanie postawy współdziałania zespołowego i współodpowiedzialności, m.in. poprzez egzekwowanie zasad współpracy w zespole.
--	--	---

<p>wychowanie do życia w rodzinie, religia</p>	<p><u>wychowanie do życia w rodzinie</u></p> <p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Czy zakochanie to już miłość? 2) Dlaczego seks jest tematem tabu? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Czym jest szacunek? 2) Jak dokonywać wyborów, aby tego nie żałować? <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Co to znaczy być dojrzałym? 2) Czym jest szczęście? <p><u>religia</u></p> <p>KLASA I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Czy dekalog obowiązuje tylko chrześcijan? 2) Dlaczego trzeba troszczyć się o chorych i cierpiących? <p>KLASA II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Czym jest duchowość? Skarby duchowe człowieka. 2) Służąc innym, pomagamy sobie. Rola 	<ol style="list-style-type: none"> a) wspieranie uczniów w poszukiwaniu wartości, b) ukazywanie uczniom konieczności doskonalenia samego siebie, c) uczenie obiektywizmu i krytycyzmu wobec siebie i innych, d) kształtowanie przekonania o konieczności kierowania własnym rozwojem, e) kształtowanie sumienia, wprowadzanie w rozpoznanie dobra i zła oraz odkrywanie zobowiązania pełnienia dobra, f) uczenie odpowiedzialności za świat – wolność, tolerancję i poszanowanie innych.
--	--	--

	<p>wolontariatu.</p> <p>KLASA III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Miłość, małżeństwo, rodzina – czy w dzisiejszych czasach to już przeżytek? 2) Dlaczego poszanowanie prawdy, zdrowia i życia jest takie ważne?	
--	---	--

*Powiedz, a zapomnę,
pokaż, a zapamiętam,
pozwól wziąć udział, a zrozumieć.*

(chińskie przysłowie)

Plan pracy wychowawczej klas pierwszych

Tematyka
1. Wybory Samorządu Uczniowskiego.
2. Pasowanie na Gimnazjalistę – apel.
3. Nasza klasa – każdy z nas jest inny.
4. Normy i zasady pracy w grupie.
5. Dzień Edukacji – apel.
6. Narodowe Święto Niepodległości – apel.
7. Dzień Patrona Szkoły – apel.
8. Międzynarodowy Dzień Liczby Pi.
9. Konstytucja 3 maja – apel.
10. Świat moich uczuć i jak sobie z nimi radzę.
11. Co to jest złość i jak sobie z nią radzić?
12. Konflikty są częścią naszego życia.
13. Savoir-vivre – zachowania w miejscach publicznych.
14. Ubiór na co dzień i na różne okazje.
15. Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z Internetu.
16. Warto się uczyć i jak robić to skutecznie
17. Poznajemy patrona naszej szkoły - film „Akcja pod Arsenalem”.
18. Dostrzeganie swoich mocnych stron.
19. Ludzie, którym ufam i którym nie powinienem ufać (także zachowania w kontaktach z
20. Trudna sztuka odmawiania (także zachowania w kontaktach z nieznajomymi).
21. Samoocena na koniec I półrocza.
22. Samoocena na koniec II półrocza.
23. Zawodownawstwo - Nauka czytania ze zrozumieniem – test poleceń.
24. Zawodownawstwo - Kim chciałeś być jako dziecko, a kim chciałbyś być teraz? –
25. Zawodownawstwo - Ankieta samooceny: Czy potrafisz się ocenić?
26. Zawodownawstwo - Czy akceptujesz siebie?

Plan pracy wychowawczej klas drugich

Tematyka
1. Wybory Samorządu Uczniowskiego.
2. Normy i zasady pracy w grupie.
3. Dzień Edukacji - apel.
4. Narodowe Święto Niepodległości – apel.
5. Dzień Patrona Szkoły – apel.
6. Międzynarodowy Dzień Liczby Pi.
7. Konstytucja 3 maja – apel.
8. Jak być wiarygodnym? Co innego mówimy, co innego robimy.
9. Komunikacja niewerbalna – jak odczytywać mowę ciała?
10. Co nas czyni dorosłymi?
11. Co to znaczy być odpowiedzialnym?
12. Jak sobie radzić z naciskami innych? – trudna sztuka odmawiania.
13. Nasze zachowanie w sytuacjach konfliktowych.
14. Wady i zalety sławy.
15. Być tolerancyjnym to znaczy... (np. spotkanie z przedstawicielem innego wyznania,
16. Jak być świadomym konsumentem?
17. Sposób na nudę – konstruktywne sposoby spędzania czasu wolnego.
18. Szkoła dawniej i dziś. Wycieczka do Muzeum Oświaty.
19. Wybór równa się konsekwencja.
20. Moja aktywność w szkole drogą do aktywnego życia w dorosłości.
21. Egzamin gimnazjalny i nabór elektroniczny.
22. Samoocena na koniec I półrocza.
23. Samoocena na koniec II półrocza.
24. Zawodoznawstwo - Temperament i jego wpływ na styl pracy.
25. Zawodoznawstwo - Zainteresowania zawodowe ucznia.
26. Zawodoznawstwo - Skłonności zawodowe.

Plan pracy wychowawczej klas trzecich

Tematyka
1. Wybory Samorządu Uczniowskiego.
2. Normy i zasady pracy w grupie.
3. Dzień Edukacji – apel.
4. Narodowe Święto Niepodległości – apel.
5. Dzień Patrona Szkoły – apel.
6. Międzynarodowy Dzień Liczby Pi.
7. Konstytucja 3 maja – apel.
8. Jak zachować własne zdanie w grupie rówieśniczej?
9. Potrzeby człowieka – piramida Masłowa.
10. Instytucje, które mogą pomóc.
11. Idealny chłopiec, idealna dziewczyna.
12. Subkultury młodzieżowe – korzyści i zagrożenia.
13. Stereotypy – kiedy moja opinia o innych krzywdzi?
14. Nauczyciel i uczeń. Film „Stowarzyszenie umarłych poetów”, „Buntownik z wyboru” itp.
15. Przestrzeganie praw dziecka.
16. Ja absolwent – kim jestem?
17. „Kamienie na szaniec”. Spektakl o Szarych Szeregach w „Adrii”.
18. Zasady rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych. Omówienie procedur i terminarza.
19. Samoocena na koniec I półrocza.
20. Samoocena na koniec II półrocza.
21. Zawodownawstwo - Stan zdrowia, a wybór zawodu.
22. Zawodownawstwo - Czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o drodze
23. Zawodownawstwo - System szkolnictwa w Polsce i struktura szkolnictwa
24. Targi Edukacyjne – wycieczka.

Nie dość na tem ustanowić rządy, ustanowić prawa, trzeba jeszcze uformować ludzi, żeby umieli kochać i bronić Ojczyznę, prawa stanowić i być posłusznymi. (...)Trzeba uformować serca, uformować umysły.

Andrzej Zamoyski

Współpraca z rodzicami

1. W związku z pierwszoplanową funkcją rodziny w wychowaniu szkoła ściśle współpracuje z rodzicami w sprawach kształcenia, wychowania i profilaktyki.
2. Rodzice współtworzą i opiniują szkolne dokumenty określające działalność edukacyjną szkoły: wewnątrzszkolne zasady oceniania, program wychowawczy szkoły oraz szkolny zestaw programów nauczania.
3. Szkoła umożliwia rodzicom zapoznanie się z planowanymi działaniami wychowawczymi, programami nauczania oraz zasadami oceniania.
4. Szkoła zapewnia rodzicom możliwość indywidualnych konsultacji z nauczycielami i wychowawcami w ustalonych przez nich i podanych do ogólnej wiadomości terminach.
5. Szkoła zapewnia rodzicom możliwość uczestniczenia w tzw. "drzwiach otwartych szkoły" oraz w prelekcjach poświęconych zagadnieniom wychowawczym.
6. Rodzice mają prawo do uzyskiwania w atmosferze życzliwości rzetelnej informacji na temat swojego dziecka, jego zachowania, postępów w nauce i przyczyn trudności w szkole.
7. Rodzice mają możliwość zwolnienia ucznia z zajęć lekcyjnych oraz usprawiedliwienia jego nieobecności w szkole wyłącznie w formie pisemnej.
8. Szkoła oczekuje od rodziców rzetelnej informacji na temat zdrowia dziecka oraz jego potrzeb opiekuńczo-wychowawczych.
9. Rodzice ponoszą odpowiedzialność materialną za umyślne zniszczenia i kradzieże dokonane w szkole przez swoje dzieci.
10. Podejmowana jest współpraca z rodzicami w ramach zespołów ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych w sprawie udzielania i organizowania pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz realizacji indywidualnych programów edukacyjno – terapeutycznych.

*Wychowanie dzieci było zawsze
przedsięwzięciem bardzo trudnym,
ale nigdy w dziejach ludzkości nie stawiło
tylu problemów, co obecnie.
B. Bettelheim*

Ewaluacja programu

1. Program wychowawczy naszej szkoły jest dokumentem otwartym. Będzie on podlegał ewaluacji zgodnie z pojawiającymi się potrzebami.
2. Informacje o realizacji programu będą uzyskiwane poprzez:
  - 1) obserwację i ocenę zachowań uczniów,
  - 2) rozmowy z uczniami,
  - 3) konsultacje z rodzicami,
  - 4) sondaż wśród uczniów, nauczycieli, rodziców,
  - 5) analizę własnych dokonań,
  - 6) analizę dokumentacji szkolnej,
  - 7) opinie nadzoru pedagogicznego.
3. Ewaluacji programu dokona zespół powołany przez dyrektora szkoły.
4. Program wychowawczy będzie modyfikowany w zależności od wyników ewaluacji.
5. Wprowadzane zmiany przedstawiane są na sierpniowym posiedzeniu Rady Pedagogicznej i po zatwierdzeniu przekazywane do uchwalenia Radzie Rodziców.
6. Zastosowane wskaźniki ewaluacji:
  - 1) ilościowe:
    - a) liczba uczniów z problemami wychowawczymi,
    - b) liczba uczniów z problemami w nauce,
    - c) frekwencja na zajęciach,
    - d) liczba uczestników na zajęciach pozalekcyjnych,
    - e) liczba uczniów przystępujących do konkursów,
    - f) liczba laureatów konkursów,
    - g) liczba wycieczek organizowanych przez szkołę,
    - h) liczba rodziców wspomagających pracę szkoły,
  - 2) jakościowe:
    - a) ocena zachowania,
    - b) wyniki uczniów w konkursach,
    - c) aktywność uczniów na zajęciach,
    - d) ocena umiejętności i wiadomości,
    - e) ocena postaw uczniów,

- f) deklarowane samopoczucie uczniów w szkole,
- g) przestrzeganie zasad sformułowanych w programie,
- h) przyczyny nieobecności uczniów na zajęciach,
- i) zaangażowanie w kultywowanie ceremoniału szkolnego (przestrzeganie odpowiedniego ubioru na uroczystości szkolne, odpowiednie zachowanie i prezentowane postawy wobec symboli szkoły, aktywny udział w przygotowywaniu uroczystości szkolnych),
- j) współpraca z rodzicami uczniów,
- k) współpraca z samorządem lokalnym.

Pomoce dydaktyczne do wykorzystania na godzinach do dyspozycji wychowawcy dostępne w bibliotece szkolnej

1. Filmy:

- a) „Akcja pod Arsenalem”,
- b) „Buntownik z wyboru”,
- c) „Juno”,
- d) „Stowarzyszenie umarłych poetów”,
- e) „Szkoła uczuć”,
- f) „Sala samobójców”.

2. Teczki ze scenariuszami zajęć z zakresu zawodoznawstwa.

3. Materiał pomocniczy do wycieczki/wycieczek po Bydgoszczy. Proponowane pozycje (obszary):

a. **STARY RYNEK:**

- a) ul. Zaulek,
- b) ratusz ,
- c) pomnik,
- d) fara + obraz Matki Bożej Pięknej Miłości,
- e) fontanna - „Dzieci z gęsią”,
- f) Biblioteka Miejska + biblioteka bernardynów
- g) restauracja „Węgliszek”,
- h) rzeźba Pana Twardowskiego.

b. **UL. DŁUGA:**

- a) ul. Długa - kamieniczki + tramwaj,
- b) południk na ul. Długiej + Aleja Autografów, święto ulicy,

c. **NOWY RYNEK:**

- a) pomnik Kazimierza Wielkiego,
- b) mury obronne,
- c) ul. Pod Blankami,
- d) cerkiew św. Mikołaja,
- e) sąd,
- f) pomnik Leona Barciszewskiego,

d. **HALA TARGOWA:**

- a) hala targowa,
- b) kościół na placu Kościeleckich,
- c) spichrze,
- d) BRE Bank a spichrze,
- e) pałacyk Lloyda,
- f) rzeźba „Trzy Gracje”,
- g) rzeźba „Przechodzący przez rzekę”,
- h) makietą dawnej Bydgoszczy przy spichrzach,
- i) SŁONECZNIK - tramwaj wodny,

e. **WYSPA MIŁYŃSKA:**

- a) Wyspa Młyńska,

- b) południk,
- c) Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego,
- d) młyny Rothera,
- e) Spichrz Biały i Czerwony,
- f) Bydgoska Wenecja,
- g) Most Miłości/Zakochanych,
- h) plac zabaw,
- i) Opera Nova,

f. UL. GDAŃSKA - PLAC WOLNOŚCI:

- a) kościół Klarysek + hejnał,
- b) Apteka „Pod Łabędziem” + Muzeum Farmacji,
- c) klub „Mózg”,
- d) hotel „Pod Orłem”,
- e) rzeźba „Wędrowiec”,
- f) pomnik Rejewskiego,
- g) park im. Kazimierza Wielkiego,
- h) hotel „Bohema”,
- i) fontanna „Potop”.

g. DZIELNICA MUZYCZNA:

- a) park im. Jana Kochanowskiego + pomniki,
- b) Akademia Muzyczna,
- c) Teatr Polski,
- d) Filharmonia Pomorska,
- e) pomnik „Łuczniczki”,
- f) pomnik A. Szwalbego.

h. UL. JAGIELLOŃSKA:

- a) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego,
- b) Akademia Medyczna,
- c) Pałac Młodzieży,
- d) park Ludowy im. Wincentego Witosa + muszla koncertowa,
- e) bazylika + aleja Ossolińskich.

i. STADION ZAWISZA:

- a) Stadion im. Zdzisława Krzyszkowiaka,
- b) Muzeum Wojsk Lądowych (do 2010 r. Pomorskie Muzeum Wojskowe).

j. MYŚLECINEK:

- a) ogród fauny i flory,
- b) ogród botaniczny,
- c) Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej,
- d) hipodrom,
- e) tor narciarski,
- f) stawy,
- g) park linowy.

k. EXPLOSEUM - fabryka prochu.

Zestawienie bibliograficzne materiałów pomocniczych do wykorzystania na godzinach do dyspozycji wychowawcy dostępne w bibliotece szkolnej

1. Bleja B., *Poradnik dydaktyczny godziny wychowawcze VI-VIII*, Materiały pomocnicze dla nauczycieli – wychowawców w szkole podstawowej w klasach VI-VIII, Bea-Bleja, Toruń 1998,
2. Braun-Gałkowska M., Gutowska A., *W tę samą stronę*, Antologia tekstów dla nauczycieli i uczniów do lekcji wychowawczych, Wydawnictwo Krupski i S-ka, Warszawa 1994, Tom 1, Tom 2.
3. Braun-Gałkowska M., *W tę sama stronę*, Książka dla nauczycieli o wychowaniu i lekcjach wychowawczych, Wydawnictwo Krupski i S-ka, Warszawa 1994.
4. Chomeczyńska M., Miliszkiewicz, Pankowska D., *Polubić szkołę*, Ćwiczenia grupowe do pracy wychowawczej, WSiP, Warszawa 1995.
5. Faber A., Mazalish E., *Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły*, „Media Rodzina of Poznań, Inc.”, Poznań 1993.
6. Filipowicz F., Rataj M., *Vademecum młodego nauczyciela*, WSiP, Warszawa 1988.
7. Gruszka M., Janiak I., Prarat J., *Scenariusze godzin wychowawczych dla gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych*, Harmonia, Gdańsk 2005.
8. Jakubowska B., Jakubowski J., *Ja i inni*, WSiP, Warszawa 1987.
9. Król T., *Wędrując ku dorosłości*, Przygotowanie do życia w rodzinie dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej, Warszawa – Kraków 1994.
10. Rojewska J., *Grupa bawi się i pracuje*, Zbiór grupowych gier i ćwiczeń psychologicznych. cz. 2., Wałbrzych, 2000.
11. Sakowska M., Sikora J., Żwirblińska A., *Obyś cudze dzieci wychowywał, jak sobie radzić z problemami wychowawczymi w gimnazjum (i nie tylko)*, Oficyna Wydawnicza Nauczycieli, Kielce 2003.

Postanowienia końcowe

1. Program wychowawczy Gimnazjum nr 23 w Bydgoszczy jest podstawą do opracowania przez wychowawców klasowych planów wychowawczych.
2. Szczegółowy plan pracy wychowawczej uzgadnia wychowawca z uczniami, ich rodzicami oraz nauczycielami.